

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΔΗΜΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ

Επανεκκίνηση

Ισχυροί Δήμοι. Κάθε μέρα, δίπλα στον πολίτη

Εισήγηση Προέδρου Επιτροπής Νήσων & Πολιτικής Συνοχής

Ευστράτιου Χαρχαλάκη
Δημάρχου Κυθήρων

1

Προσυνεδριακός Διάλογος
Αθήνα, 23 Οκτωβρίου 2024

Αγαπητέ Πρόεδρε, εκλεκτοί συνάδελφοι, κυρίες και κύριοι,

Ο θεσμός των προσυνεδρίων είναι σημαντικός προκειμένου το ετήσιο τακτικό Συνέδριό μας να διεξάγεται οργανωμένα και μεθοδικά, με θέσεις, απόψεις και κυρίως προτάσεις σε κάθε τομέα και επίπεδο πολιτικής. Η Αυτοδιοίκηση εξάλλου, μέσω της ΚΕΔΕ και των ΠΕΔ, έχει αποδείξει ότι διαθέτει υλοποιήσιμες προτάσεις προς κάθε κατεύθυνση.

Στο πλαίσιο αυτό, εκπροσωπώντας όλους τους νησιωτικούς Δήμους της Χώρας, θα καταθέσω σήμερα μερικές σκέψεις και προβληματισμούς, που θα αναπτύξω πιο διεξοδικά στο Συνέδριο της Ρόδου, όπου θα υπάρχει ειδική συνεδρία για τους νησιωτικούς Δήμους.

Η ευρωπαϊκή εμπειρία έχει καταδείξει ότι δεν μπορεί να υπάρξει ισόρροπη και βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη χωρίς ουσιαστική μέριμνα για τις περιφέρειες και κυρίως για τα πλέον απομακρυσμένα και δυσπρόσιτα σημεία των περιφερειών που είναι τα νησιά και οι ορεινές απομονωμένες περιοχές. Η διαρκής όδευση του οικονομικά ενεργού και παραγωγικού πληθυσμού προς τις πόλεις, σε συνδυασμό με το πανευρωπαϊκό πρόβλημα της ραγδαίας μείωσης των γεννήσεων, οδηγούν στο σημαντικότερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα ο νησιωτικός χώρος, που δεν είναι άλλο από το δημογραφικό.

Παχιά λόγια έχουν ακουστεί πολλά. Για ακόμα μια φορά, όμως, η Αυτοδιοίκηση είναι εκείνη που παρουσίασε πριν λίγες μέρες στην Ξάνθη, την τόσο εμπειριστατωμένη μελέτη για το δημογραφικό που εκπονήθηκε από την επιστημονική ομάδα του καθηγητή κ. Ψυχάρη, εκ μέρους του Ινστιτούτου Τοπικής Αυτοδιοίκησης της ΚΕΔΕ, στο ΔΣ του οποίου είχα την τιμή να συμμετέχω στην προηγούμενη δημοτική θητεία. Εκτιμώ ότι για πρώτη φορά έγινε τόσο σημαντική εις βάθος πρωτογενής έρευνα και ανάλυση σειράς επιστημονικών και κοινωνικών δεδομένων, σε επίπεδο Δήμου, με αποτέλεσμα να διαθέτουμε πλέον στα χέρια μας ένα σημαντικό επιστημονικό εργαλείο, που δεν εξαντλείται απλά στη στεγνή εξαγωγή συμπερασμάτων, αλλά προχωρά ακόμα πιο πέρα προτείνοντας συγκεκριμένες και κυρίως εφαρμόσιμες πολιτικές για την ανάσχεση του προβλήματος.

Δυστυχώς, όμως, οι αριθμοί δεν είναι με το μέρος μας. Ακόμα και αν όλες αυτές οι προτάσεις αρχίσουν να υλοποιούνται σήμερα, η πιθανότητα ανάσχεσης της δημογραφικής κατάρρευσης της Χώρας, δεν θα αποδώσει πριν από το 2035-40! Από την πρόχειρη έρευνα που έχω κάνει, ειδικά για τα νησιά, προκύπτουν τα εξής: από την απογραφή του 1951 μέχρι και εκείνη του 2021 (με όποιο – σωστό ή λάθος τρόπο – έγινε), μόλις 19 κατοικημένα νησιά

αύξησαν τον πληθυσμό τους, ανάμεσα στα οποία η Κρήτη, η Ρόδος, η Κέρκυρα, η Εύβοια. Αντίθετα, σε περισσότερα από 100 κατοικημένα κατά το 1951 νησιά, παρατηρήθηκε είτε τεράστια μείωση μόνιμου πληθυσμού, είτε απόλυτος μηδενισμός, δηλαδή έπαψαν εντελώς να κατοικούνται!

Η ΚΕΔΕ πρέπει να είναι στην πρώτη γραμμή των εθνικών ενεργειών για το δημογραφικό. Γι' αυτό πρέπει να επιμείνουμε στην ανάγκη σύστασης εθνικής επιτροπής δημογραφικού, με επικεφαλής τον ίδιο τον Πρωθυπουργό και ενεργό συμμετοχή τόσο της ΚΕΔΕ όσο και της ΕΝΑΕ.

Οι Δήμοι θέλουν να εφαρμόσουν πολιτικές, όπως για παράδειγμα η κοινωνική στέγαση ή το επίδομα γέννας. Δυστυχώς, η κείμενη νομοθεσία όχι μόνο δημιουργεί σκιές αναφορικά με τη νομιμότητα της άσκησης αυτών των πολιτικών από τους Δήμους, αλλά ουσιαστικά τις παρεμποδίζει, καθώς έχουμε σειρά αποφάσεων του Ελεγκτικού Συνεδρίου που έκριναν π.χ. την επιδότηση ενοικίου στους γιατρούς ή τους εκπαιδευτικούς παράνομη. Γι' αυτό έχουμε προτείνει ως Επιτροπή την ψήφιση τροπολογίας που με ρητό και κατηγορηματικό τρόπο θα δίνει το δικαίωμα στους Δήμους να εφαρμόζουν άφοβα τέτοιες κοινωνικές πολιτικές, όπως το επίδομα γέννησης, χωρίς τον κίνδυνο μελλοντικού καταλογισμού για αιρετούς και υπαλλήλους.

Και μιας και μιλάμε για καταλογισμούς, τίθεται ένα σημαντικό ζήτημα που έχουν αντιμετωπίσει πολλοί συνάδελφοι και επίσης απασχόλησε την Επιτροπή μας. Η εμπειρία των συνεχών ελέγχων στους Δήμους, από τουλάχιστον 6 διαφορετικές αρχές (Ελεγκτικό Συνέδριο, Εθνική Αρχή Διαφάνειας, ΣΔΟΕ, Οικονομική Αστυνομία, Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, Αποκεντρωμένη Διοίκηση κ.λπ.), έχει καταδείξει ότι το πόρισμα της μίας ελεγκτικής αρχής δεν δεσμεύει την επόμενη ελεγκτική αρχή ακόμα και αν αφορά το ίδιο ακριβώς χρηματικό ένταλμα! Και ακόμα χειρότερα, έχουμε περιπτώσεις που συνάδελφοι ταλαιπωρούνται αναίτιως στη Δικαιοσύνη επειδή κρίθηκαν μη σύννομες δαπάνες που είχαν σε προηγούμενα χρόνια θεωρηθεί και ελεγχθεί ως ορθώς έχουσες από το ίδιο το Ελεγκτικό Συνέδριο! Ο απόλυτος παραλογισμός δηλαδή! Τότε τί νόημα είχε ο προληπτικός έλεγχος, αν η σφραγίδα του Ανώτατου Δημοσιονομικού Δικαστηρίου της Χώρας δεν δεσμεύει τους μελλοντικούς ελέγχους; Αναρωτιέμαι, σε ποια σοβαρή Χώρα συμβαίνει κάτι αντίστοιχο;

Και κάπου εδώ μπαίνει και το ζήτημα της θέσης των αιρετών σε αργία. Η θέση σε αργία ενός αιρετού, κατά τη διάταξη του άρθρου 236/Α/Ν.3852-10, καταστρατηγεί ευθέως το συνταγματικά κατοχυρωμένο τεκμήριο της αθωότητας και δεν ισχύει σε καμία άλλη Χώρα της ΕΕ και γενικά του Δυτικού κόσμου. Όλοι υποθέτω γνωρίζουμε περιπτώσεις συναδέλφων που παραπέμφθηκαν σε κακουργηματική δίκη, τέθηκαν σε αργία κατά το γράμμα του Νόμου, μετά από χρόνιες δικαστικές περιπέτειες αθώωθηκαν πανηγυρικά, όμως η ρετσινιά και ο λεκές της αργίας παρέμειναν, η πολιτική τους υπόσταση καταρρακώθηκε και σπιλώθηκε! Πόσο τιμά την Αυτοδιοίκηση και τον ίδιο το Νομοθέτη κάτι τέτοιο; Για πόσο ακόμα θα το αποδεχόμαστε; Υπάρχει έννομη τάξη, υπάρχει τεκμήριο αθωότητας.

Ένα μείζον θέμα που μας απασχολεί όλους είναι και η υποστελέχωση. Οι νησιωτικοί Δήμοι έχουν πλέον αποστεωθεί από προσωπικό. Η εικόνα συναδέλφων που οδηγούν τα απορριμματοφόρα δεν είναι θεσμικά ορθή ούτε τιμά την Αυτοδιοίκηση. Η ανακοίνωση της μοριοδότησης για προσλήψεις στους νησιωτικούς Δήμους και του αμετάθετου για 15 χρόνια, είναι θετική. Όμως, ειδικά για το αμετάθετο, έχω αρκετές επιφυλάξεις. Διότι δεν ακούσαμε καμία μέριμνα για τις δεκάδες εξαιρέσεις που διατηρούνται στη νομοθεσία και οι οποίες κάμπτουν τις γενικές διατάξεις, όπως η συνυπηρέτηση, η εκλογή σε συλλογικά όργανα κ.λπ. Ως Επιτροπή έχουμε κάνει συγκεκριμένη πρόταση: να μην ισχύει καμία εξαίρεση (πλην των περιπτώσεων υγείας) τουλάχιστον για το προσωπικό των Δήμων των ορεινών και νησιωτικών περιοχών που έχουν καθοριστεί με το ΦΕΚ 667/Β/1992. Αυτό θα ήταν μια αρχή. Στο Δήμο Κυθήρων πρόσφατα είχαμε 2 ειδικές περιπτώσεις: με τον διαγωνισμό του 2018 προσλάβαμε μια Πολ. Μηχανικό και μια Αρχιτέκτονα, κρίσιμες ειδικότητες για την στελέχωση της Τεχνικής Υπηρεσίας και κυρίως τη δημιουργία Υπηρεσίας Δόμησης, ζήτημα φλέγον στο οποίο πάσχουμε. Η Πολ. Μηχανικός την ημέρα που ορκίστηκε αιτήθηκε και έλαβε άδεια ανατροφής τέκνου 9 μηνών. Ως εδώ όλα καλά και νόμιμα. 15 ημέρες πριν λήξει η άδεια της και επιστρέψει στην υπηρεσία, ΠΑΡΑΙΤΗΘΗΚΕ ΟΡΙΣΤΙΚΑ από το Δημόσιο! Δηλαδή έλαβε μισθούς και επιδόματα 9 μηνών, δεν παρουσιάστηκε ούτε μισή ώρα στο γραφείο της και παραιτήθηκε! Και ερωτώ: προβλέπει ο Νόμος κάποιου είδους ποινή ή τιμωρία για αυτή τη συμπεριφορά, που καίτοι νόμιμη, πάσχει από πλευράς ηθικής; Δεν προβλέπει τίποτα! Η συνάδελφός της η Αρχιτέκτων, διορίστηκε στο Δήμο και επειδή εξελέγη σε όργανο Τοπ. Αυτοδιοίκησης, μετετέθη αμέσως στον τόπο εκλογής της. Και μάλιστα εξελέγη όχι στη διοίκηση, αλλά στην αντιπολίτευση! Ο σχετικός Νόμος, ειδικά στην εποχή των ηλεκτρονικών συνεδριάσεων, είναι αναχρονιστικός και πρέπει να αλλάξει. Να εξακολουθεί ο αιρετός να

δικαιούται την ειδική άδεια 2 ημερών για να συμμετάσχει διά ζώσης σε ένα ΔΣ, αλλά να μην δικαιούται μετάθεσης ή απόσπασης εφόσον όλες οι συνεδριάσεις και διαδικασίες γίνονται πλέον ηλεκτρονικά ειδικά όταν δεν εκλέγεται σε θέση διοίκησης. Τέτοια παραδείγματα εξαιρέσεων υπάρχουν δεκάδες και ταλαιπωρούν τους Δήμους μας και ιδίως τους περιφερειακούς και νησιωτικούς Δήμους.

Θεωρώ επίσης ότι πρέπει να πιέσουμε πολύ για να γίνουν μόνιμες προσλήψεις στη Δημοτική Αστυνομία και στο «Βοήθεια στο Σπίτι» για όσους Δήμους δεν έχουν συμπεριληφθεί μέχρι σήμερα, που είναι πολλοί. Να υπάρξει ειδική προκήρυξη με διαδικασίες fast track. Είναι 2 τομείς που αν στελεχωθούν κατάλληλα θα μας δώσουν πολύ μεγάλη ανάσα, ειδικά στους μικρούς Δήμους.

Ειδικό θέμα που προκαλεί τεράστια προβλήματα σε όλους τους Δήμους που είναι δέκτες τουριστικών αφίξεων, είναι ο πρόσκαιρος υπερπληθυσμός τους. 3.500 οι κάτοικοι των Κυθήρων, 110.000 οι αφίξεις της σεζόν! Ποια δίκτυα ύδρευσης και αποχέτευσης, ποιοι δρόμοι, ποιος ΧΥΤΑ να μπορέσουν να σηκώσουν το βάρος αυτής της πληθυσμιακής επιβάρυνσης των νησιών; Εδώ, όμως, έγινε ένα πρώτο βήμα: η ανακατανομή των ΚΑΠ, ζήτημα στο οποίο η ΚΕΔΕ πρωτοστάτησε και πρέπει να δώσω συγχαρητήρια στον Πρόεδρο και όλο το ΔΣ. Ήταν μια γενναία απόφαση με έντονο το στοιχείο της υγιούς συναδελφικότητας. Αρκεί; Όχι! Απαιτείται μελέτη φέρουσας ικανότητας των δημοσίων υποδομών για όλους τους νησιωτικούς Δήμους, από την οποία θα προκύψουν τα απαραίτητα έργα υποδομής προκειμένου να μην καταστρέψει ο υπερτουρισμός και η αδυναμία διαχείρισής του το φυσικό, δομημένο και ανθρωπογενές περιβάλλον που τόσο κόπο προσπαθούμε να διατηρήσουμε. Στο πλαίσιο αυτό, ανακοινώνω ότι στις 28 και 29 Απριλίου 2025, στα Κύθηρα, θα διοργανώσουμε ένα διήμερο Συνέδριο για τη σχέση της φέρουσας ικανότητας των υποδομών και της τουριστικής ανάπτυξης, το οποίο τέθηκε ήδη υπό την αιγίδα της ΚΕΔΕ καθώς και πολλών Υπουργείων, με στόχο μέσα από εμπειριστατωμένες επιστημονικές εισηγήσεις αλλά και παραδείγματα καλών πρακτικών από όλη την Ευρώπη, να θέσουμε τις βάσεις για την βιώσιμη και όχι αλόγιστη ανάπτυξη των περιοχών μας.

Από το 1999 που ενεργά – στην ηλικία των 18 – ασχολήθηκα με την Αυτοδιοίκηση μέχρι σήμερα που βρίσκομαι αισίως στην 3^η συνεχή θητεία μου ως Δημάρχου, διαπιστώνω με λύπη ότι οι παραλογισμοί που διέπουν τη λειτουργία του Θεσμού παραμένουν ισχυροί και

ακλόνητοι. Από το γεγονός ότι οι συμβάσεις πυρασφάλειας επιτρέπονται μόνο για 5 μήνες (μέχρι πρόπερσι ήταν για 4!) ενώ η αντιπυρική διαρκεί 6 (!), μέχρι την προβληματική διαχειριστικά πάγια προκαταβολή των Κοινοτήτων, που έχουμε ζητήσει να επικαιροποιηθεί θεσμικά και κυρίως να είναι δυναμική, αφού από τις διατάξεις που τη διέπουν είναι σαφές ότι έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την Αρχή της Οικονομικότητας που είμαστε υποχρεωμένοι από το Ελ. Συνέδριο να τηρούμε.

Κυρίως, όμως, και κλείνω με αυτό, διαπιστώνουμε όλοι τον ακραίο παραλογισμό που διέπει την Καταστατική μας θέση ως Αιρετών, ως των Αιρετών που εκπροσωπούν το πλησιέστερο στον πολίτη επίπεδο διοίκησης. Αρκεί κανείς να συγκρίνει τα ισχύοντα για τους Δημάρχους στις Χώρες της ΕΕ σε σχέση με τη δική μας. Τα συμπεράσματα της σύγκρισης αυτής είναι αποκαρδιωτικά και επιβεβαιώνουν αυτό που πάντα έλεγε ένας παλιός συνάδελφος ότι οι Δήμαρχοι είμαστε οι «αυτοφωράκηδες του Κράτους». Διότι σε κάθε ανεπτυγμένη Χώρα, ο Δήμαρχος έχει θεσμικά, νομικά και οικονομικά εργαλεία στο χέρι του προκειμένου να υλοποιήσει το πρόγραμμα που διά του εκλογικού αποτελέσματος επικυρώνουν οι πολίτες. Ο Δήμαρχος πρέπει να διαθέτει υποστήριξη, υποστήριξη θεσμική, νομική, οικονομική και διοικητική. Όταν για παράδειγμα η αντιμισθία του Δημάρχου είναι κατά πολύ χαμηλότερη από εκείνη του Γ.Γ. του Δήμου, τότε για ποια καταστατική θέση συζητάμε αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι; Ή όταν το ίδιο το Κράτος διαχωρίζει τους Δημάρχους με βάση τον πληθυσμό της απογραφής του κάθε Δήμου, ενώ οι αρμοδιότητες και ευθύνες είναι ίδιες είτε κάποιος είναι Δήμαρχος στην Αθήνα, είτε στη Σίκινο, τότε τί νόημα έχει η διαρκής πάλη των Συλλογικών μας Οργάνων για μια γενναία οριζόντια θεσμική βελτίωση της Καταστατικής Θέσης των Αιρετών; Ή θα αλλάξουν ορισμένες πάγιες λανθασμένες αντιλήψεις ή θα πρέπει να σκεφθούμε πιο δυναμικούς τρόπους αντίδρασης.

Αγαπητές και αγαπητοί συνάδελφοι,

Όταν γιγαντώνονται τα προβλήματα των μεγάλων αστικών Δήμων, σκεφθείτε όλοι σας τι έχουμε να αντιμετωπίσουμε εμείς στα νησιά ή οι συνάδελφοι στους δυσπρόσιτους ορεινούς Δήμους. Αναγκαζόμαστε να θεωρούμεθα υπεύθυνοι ακόμα για τα προβλήματα και τις διακοπές της ΔΕΗ ή του ΟΤΕ, για τα δρομολόγια των πλοίων και αεροπλάνων, για ζητήματα δηλαδή που δεν αποτελούν αρμοδιότητά μας και στο άκουσμά τους είμαι σίγουρος ότι ξενίζουν τους συναδέλφους των μεγάλων αστικών Δήμων και πρωτευουσών Νομών. Πριν λίγες ημέρες με καλούσαν επίμονα στο τηλέφωνο δημοσιογράφοι για το θέμα της έλλειψης

καθηγητών στα σχολεία, που φυσικά είναι αποκλειστικής αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας. Σταμάτησαν μόνο όταν τους έκανα την εξής ερώτηση: «*όταν λείπουν καθηγητές από τα Σχολεία της Γκράβας, ζητάτε τη γνώμη του κ. Δούκα;*».

Αγαπητέ Πρόεδρε,

Δεν θέλω να επεκταθώ. Θα τα πούμε πιο αναλυτικά στο Συνέδριο της Ρόδου. Τα νησιά μας έχουν τρομακτικά προβλήματα. Οι νησιωτικοί Δήμοι το ίδιο. Στο πρόσωπο του Προέδρου της ΚΕΔΕ και όλων των συναδέλφων του ΔΣ προσβλέπουμε όλοι μας προκειμένου σε 12 μήνες από σήμερα, δηλαδή πριν το Συνέδριο του 2025, να μη συζητάμε τα ίδια που συζητάμε σήμερα. Να έχουν υπάρξει ορισμένες άμεσες παρεμβάσεις που θα μας λύσουν – έστω μερικώς – τα χέρια. Σε διαφορετική περίπτωση, ο νησιωτικός χώρος και κυρίως οι ηρωικοί κάτοικοί του θα μας κρίνουν όλους πολύ αυστηρά, στο προβλεπτό μέλλον.

Σας ευχαριστώ!

Ευστράτιος Χαρχαλάκης
Πρόεδρος Επιτροπής Νήσων & Πολιτικής Συνοχής
Δήμαρχος Κυθήρων